

OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național
editată de „FUNDATIA ROMÂNIA DE MÂINE”

REFORMA ȘI CONDUCEREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

Prof.univ.dr. Aurelian BONDREA

Deschiderea noului an universitar sub semnul reformei și al schimbării aduce în atenție o problemă capitală, și anume, conducerea flexibilă și eficientă a întregului proces instructiv, la toate nivelele sale. În această privință are o deosebită însemnatate **asigurarea coordonării naționale**, îndeosebi sub raportul conținutului și calității, a întregii activități de instruire și educare, **simultan cu creșterea atribuțiilor și răspunderii unităților de invățământ**, de la ciclul primar până la instituțiile universitare.

Așa cum subliniam într-un articol anterior, caracterul priorității și unitatii al sistemului național de invățământ, exigențele democrației autentice din viața socială, din sistemul instructiv-educativ presupun existența unei relații optime între coordonare și execuție, perfectionarea continuă a raportului centralism și

autonomie¹⁾. Aceasta este una din condițiile de bază ale împlinirii programului complex și dificil de reformă, ale creșterii performanței socio-umane a invățământului, corespondență finalităților sale, lămpide formule prin lege. Așa cum sublinia, pe drept cuvânt, ministrul educației naționale, prof.univ.dr. Andrei Marga, „știm prea bine că este lesne să discuți despre reformă și că atunci când este vorba de a face, spiritele se despart, căci reformele sunt mereu mai dificile decât apărarea a ceea ce este... Dacă vrem cu adevărat performanțe în invățământ – performanțe care se răsfrâng în polifonia vieții intelectuale, în efervescenta viziunilor centrale și, până la urmă, în bogăția vieții de zi cu zi, atunci trebuie să schimbăm invățământul²⁾ care poate fi, prin împlinirea rolului său, un factor dinamic al transformării întregii societăți.

Cum, însă, reforma nu este un proces lin și uniform, ci unul complex și de durată, început efectiv prin adoptarea și aplicarea Legii Invățământului din 1995 – ea însăși supusă schimbării, îndeosebi din motive subiective, de conjunctură –, un rol hotărâtor, determinant revine conducerii și orientării acestui proces, mereu în funcție de cerințele și exigențele educației umaniste, ale intereselor naționale majore ale societății românești de azi și de mâine.

(Continuare în pag. 6)

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET” INTR-O NOUĂ ETAPĂ DE DEZVOLTARE

pag. 4 și 5

Enciclopedia performanțelor românești în secolul XX prinde viață

ASEMENEA LUCRĂRI CONSACRĂ

IMAGINEA ROMÂNIEI ÎN LUME

- Convorbire cu

dl. Mircea Valer PUȘCĂ,

secretar de stat la Ministerul Cercetării și Tehnologiei -

- Ministerul pe care-l conduceți este printre puținele instituții care acordă granturi de cercetare și încheie contracte pentru elaborarea unor lucrări de amplă sinteză științifică și de interes național, drept pentru care vă felicităm. Din această perspectivă, cum apreciați contractul de subvenționare pe care ministerul dumneavoastră îl are cu Fundația „România de Mâine” pentru ca aceasta să elaboreze, în peste 20 de volume, Enciclopedia performanțelor românești în secolul XX?

Il apreciez ca pe un eveniment de referință pe care l-aș dorii să împinsc în cît mai multe proiecte

de acest gen. Pentru că, în etapa actuală mai cu seamă, este nevoie

de asemenea lucrări de sinteză care să concentreze potențialul de cercetare, să-l pună în relație de conlucrare multidisciplinară și de

- De ce resurse financiare beneficiază ministerul dumneavoastră pentru acest gen de lucrări și care este mecanismul lor de repartizare pe proiecte?

- În cadrul bugetului alocat Ministerului Cercetării și Tehnologiei există o componentă destinată sprijinirii aparițiilor editoriale care, de regulă, nu au tiraj mare, dar sunt foarte importante din punct de vedere științific și cultural. Potrivit procedurii legale, cei ce doresc să editeze asemenea lucrări se adresează cu o cerere Ministerului Cercetării și Tehnologiei, fundamental necesitatea acestui sprijin finanțier.

■ Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 7)

SCHIMBĂRI LA ÎNCEPUT DE AN ACADEMIC

Andrei
MARGA
Ministrul
Educației
Naționale

Deschiderea anului academic coincide cu o schimbare reală în universitățile din România în direcția înnoirii organizărilor, racordării la nevoile României și compatibilizării europene. Această schimbare este prefigurată în noua politică universitară din țara noastră, sintetizată recent în volumul **Învățământul superior într-o societate a învățării** (București, 1998), și concordă cu opțiuni cuprinse în abordările de referință ale evoluției universităților, adoptate în acest an la reunurile de la Berlin și Paris. Evoluția universităților românești devine parte semnificativă a curentului înnoitor universitar european de astăzi prin **asocierea autonomiei universitare, competitivității calificărilor și cercetării științifice generate de universități și răspunderii publice a universităților**.

În ce se concretizează această schimbare? Prin ce devine ea perceptibilă pentru studenți, profesori, publicul interesat? La începutul anului academic 1998-1999, doresc să evoc succint măsurile principale ce indu schimbarea.

Admiterea 1998 în facultăți a schimbat accentul de pe intrarea în facultăți pe examenul dinăuntru al facultăților și pe absolvire. În 1997 au fost alocate 52 de mii de locuri la universitățile de stat, în 1998 statul subvenționează 60 de mii de locuri, iar universitățile sunt autorizate să acorde locuri „cu taxă” în funcție de posibilitățile și opțiunile lor. Pentru prima oară, în perioada de după 1948, universitățile au stabilit autonom forma admiterii. Ele se apropie din nou de formula modernă, caracteristică, de altfel, invățământului românesc interbelic, aspru înrițirii admiterii pe un bacalaureat normalizat. Universitățile private sunt

incurajate spre calitate academică, angajare de personal propriu, cercetare științifică, investiții în infrastructură.

Listă specializațiilor academice – de mulți ani dezvoltată în țara noastră – se reorganizează prin acțiunea conjugată a universităților, ministerului și consiliului național al acreditării academice. Mulți tineri urmează a doua specializare. **Secțiile de specializare** în maghiară și germană se înmulțesc. În diferite universități, noi secții de specializare și programe master sunt în limbi moderne de mare circulație. Debutează aplicarea **crediteurilor transferabile** în cooperare europeană, pe fondul debutului universităților românești în programul ERASMUS. Formarea interdisciplinară are acum premise noi. **Formarea continuă** are reglementări noi pentru universități și devine, împreună cu **invățământul la distanță**, o parte distinctă a activității universitare și o resursă importantă a universităților. **Studiile postuniversitare** (studii aprofundate, master, școli postuniversitare) au acum o formă riguroasă, iar **doctoratul** capătă curând o reglementare modernă.

Cercetarea științifică universitară, care realizează aproape două treimi din producția științifică din țară, continuă să evolueze în finanțarea bazată pe competiția proiectelor de cercetare, în formă granturilor. Ea capătă mecanisme de diferențiere și stimulare noi, bazate pe alocări bugetare suplimentare, în comparație cu anii trecuți, pe delimitarea **centrelor de excelență** și finanțarea lor priorităță, pe constituirea de școli de studii avansate și, că mai curând posibil, pe acordarea de granturi de excelență celor mai performanți cercetători.

(Continuare în pag. 6)

În aceste zile la „Spiru Haret”

ESENȚIALIZAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN DETRIMENTUL CULTURII ROMÂNEȘTI?

Ministrul Andrei Marga și-a respectat promisiunea de a oferi, între altele, elevilor, la începutul anului școlar, programele examenelor de „Capacitate” și „Bacalaureat” pentru următorul an. A mai promis că ele, programele, vor fi esențializate astfel încât elevii să facă cu adevărul doară capacitații de a sintetiza și nu doar de a reproduce – cunoștințele asimilate în cele două etape școlare, rezultatele obținute la cele două examene urmănd să constituie criteriul de admisire la una din formele superioare de învățământ.

Prima promisiune a fost respectată. Cele două broșuri există. Asupra greșelilor de formă, a omisiunilor existente au insistat colegii de la alte publicații. Cum acestea pot fi lesne remediate, nu vom insista asupra lor. Prezența lor este însă edificatoare pentru superficialitatea cu care s-a lucrat, pentru graba de care a dat doară directorul general al preuniversitarului pentru a „arunca” pe piață amintările documente școlare. Vom evidenția, în acest sens, doar săptă să în broșura editată în comun de publicații „Examene” - „Școala românească”, lipsește tema a cincea (de la – *Lupta tărilor române pentru libertate și independență*, tema 4 – se sare direct la tema 6 – *Revoluția română de 1848-1849*), iar temele 8 și 9 se repetă (*Războiul pentru întregirea neamului românesc, Mareu Unire*). Cu alte cuvinte, cei patru evangeliști sunt trei: Luca și Matei.

Cum spuneam, aceste greșeli de formă, chiar dacă sunt jenantă, pot fi lesne remediate. Cu adevărăt grave sunt, însă, *aspectele de fond*. Iar prezența lor în ambele programe ne determină să afirmăm că ele nu pot fi considerate greșeli și în nici un caz existența lor nu poate fi pusă pe seamă grabeil. Astă ar însemna o crasă lipsă de profesionalism atât din partea celor care au lucrat la elaborarea celor două programe cât, mai ales, din partea celor care le-a validat și a avizat difuzarea lor. Dar aşa cum se prezintă lucrurile, „omisiunile” par a fi rezultatul unui demers liberat de a lovi în ceea ce ar mai sfânt un popor: istoria și cultura. Adică tocmai în esență ființei lui naționale.

Să începem prin a aminti că cea de-a doua promisiune – esențializarea programelor – nu s-a realizat după cum s-a promis. În opinia noastră, esențializarea nu se reduce la eliminarea unor teme sau lecții, ci în conceperea unor subiecte care să ofere

Stănescu: „Noi suntem semințe și pământul e al nostru, și suntem cel mai locu și patim și răstă, și suntem cel mai bine legea și merul întâi suntem, după nevoie, și lacrimă și dinte...” și „Plugarii” lui Goga: „Frații buni ai frunzelor de codră, Copiii ai mândrei bolii albastre, Suntiți cu roia sfîrșință, Tărâna plăurilor noastre! Din casa voastră, unde-n umbră Plâng doinele și râde hora, Vo străluci odă vremii Norocul nostru, al tuturor...” puteau fi tot atât de bune pentru exemplificarea procedeeelor de expresivitate artistică. Ce aveți, domnilor, cu Coșbuc și, în general, ce aveți cu materia de clasa a VIII-a care lipsește din program? Întrebare nu lipsită de sens dacă avem în vedere că accentul cade pe materia din clasele a V-a și a VI-a

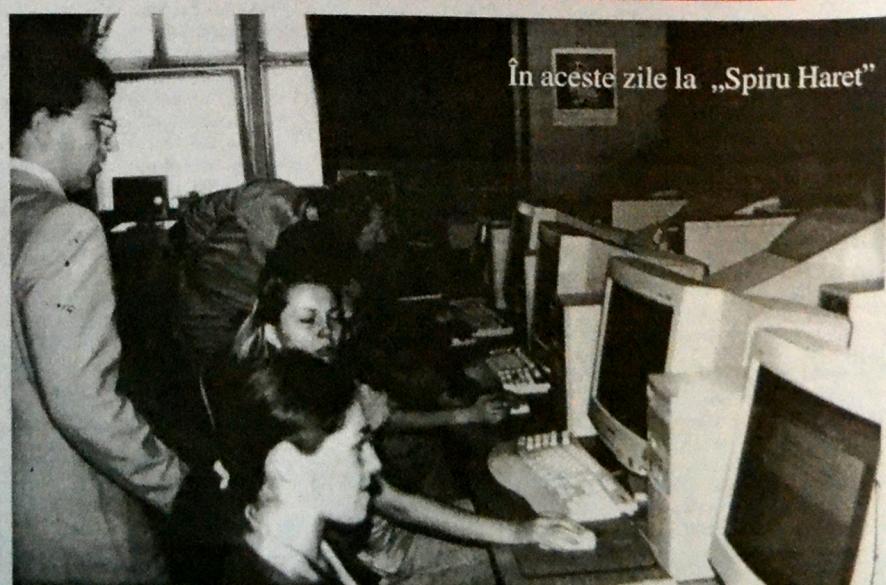
Capacitatea '99

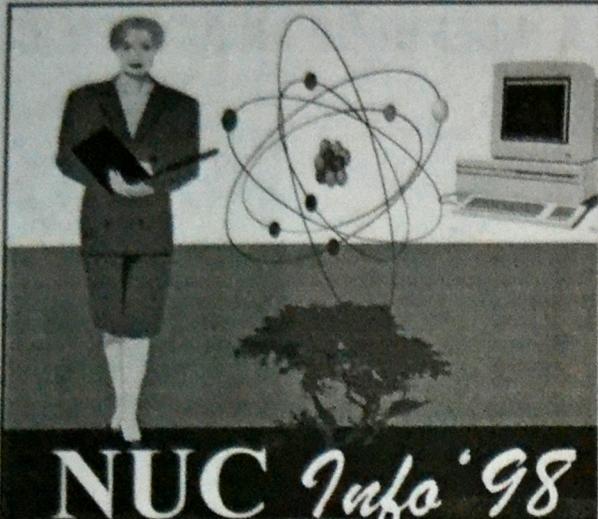
Limba și literatura română

Istoria

Este bine, chiar foarte bine că proba de cultură generală cuprinde și **Istoria românilor**. Este bine, spunem pentru că tinerii trebuie să cunoască de la cea mai fragedă vîrstă istoria ţării în care s-au născut și trăiesc. Istoria reală, adevarată, nu cea crăpătoare de conjuncturi. Dar... Dar studiind cele șapte teme existente în broșura „Capacitate '99” editată de publicația Examene și Școala românească (șapte, spunem – chiar dacă după enumerare sunt nouă –, pentru că una lipsește, iar alta se repetă) observăm, nu fără uimire, un ciudat slalom prin istoria națională. Slalom care în nici un caz nu se datorează dorinței de... esențializare. Vom enumera, fără să intrăm în detaliu, absența perioadei sfârșitului evului mediu, epoca în care mari puteri – Imperiul Jani, cel Habsburgic – au subjugat teritoriile întregi din Tara Românească. Nu se cern nimic despre cucerirea Ardealului, despre teritoriile aflate sub ocupație străină (nimic despre Memorandum, ori Proclamația de la Blaj), despre lupta pentru emancipare națională. Unde a dispărut Mihai Viteazul? De ce firul istoriei – în programă, firește – se oprește pe la 1601? De ce „saltul” de la Revoluția de la 1848 la Marea unire? De ce opresc autori programei istoria la Marea unire fără să amintească nimic despre România Mare și politica de dictat a marilor puteri împotriva României (Dictatul de la Viena)? Apoi cele două războaie mondiale... Oare să nu fi realizat cei care au conceput programă, ori cei care au aprobat-o, că lipsesc tocmai elementele ce constituie fondul existenței noastre naționale? Oare atât de mare a fost „goana” autorilor de... esențializare încât să omită (deliberat?) tocmai esențialul din istoria atât de frâmantată a poporului nostru? Sunt întrebări la care neapărat trebuie să se dea un răspuns, mai ales prin revizuirea acestei programe. (Vă urmă)

Aurel GHIMPU

NUC Info '98

PROGRAMUL
*Seminariul Național de Informare a Publicului
Privind Utilizarea Pașnică a Energiei Nucleare*

NUC INFO '98

UN APEL AL INTERESULUI NAȚIONAL

RELANSAREA PROGRAMULUI NUCLEAR AR CONDUCE LA RELANSAREA ECONOMIEI

Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA) și Agenția Națională pentru Energie Atomnică (ANE) au organizat, recent, la București, primul Seminar național de informare a publicului cu privire la programul nuclear (NUC INFO '98). Manifestarea științifică și-a propus să prezinte principalele activități în domeniul nuclear, să analizeze stadiul de informare a publicului, a autorităților și specialiștilor din România, precum și să îmbunătățească informarea societății civile cu privire la folosirea pașnică a energiei nucleare. Din inițiativa AIEA, la București au venit și specialiști străini care au apreciat eforturile românești, de peste trei decenii, consacrate elaborării unui amplu și modern Program nuclear național, prin aplicarea căruia să se asigure independența energetică a României și participarea maximă a industriei naționale la elaborarea suportului tehnic.

A fost un bun prilej pentru ca academicianul Marius Peculea, secretar general al Academiei Române și președintele comitetului de organizare a Seminarului național, să efectueze un succint bilanț al activității nucleare din România și să solicite relansarea Programului nuclear românesc, apt să producă relansarea economiei naționale. În substanțială sa alocațiune, domnia sa a spus între altele:

„Un bilanț, după 28 ani de la startul Programului nuclear, să ar rezuma într-o Centrală nucleară de 700 MW la Cernavodă, funcțională din 1996, Fabrica de combustibil

Cu toate că somajul este o fricașie mai restrânsă a populației active (și deci a pieței muncii), incidența lui asupra organizării și funcționarea pieței muncii, asupra echilibrului economic și social este aprobabilă, pozitivă sau negativă. Somerii reprezintă un potențial productiv de a căruia gestionare și utilizare nici o țară sau guvernare nu se poate dispune sau dezinteresa fie din considerente economice, fie din raport sociale și politice. La aceasta contribuie mai ales faptul că dimensiunea somajului este mare și se află în creștere în aproape toate țările lumii, majorând continuu pierderile de cheltuieli și de investiții de formare profesională.

Această acțiunea de modelare a comportamentului somerilor în direcția eficientizării pieței muncii poate să diminueze sau chiar să eliminate starea de conflict sau contradicție dintre interesul armonizarea acestora putând contribui la generalizarea raționalității comportamentului din sfera ambilor agenți productivi, inclusiv deci în ceea ce privește comportamentul somerilor.

O nouă optică în definirea comportamentului

Comportamentul somerilor este un fenomen complex care poate fi elucidat numai printr-un studiu multidisciplinar.

În raport cu complexitatea temei comportamentul economic al somerilor, datele statisticii muncii și somajului sunt complet nesatisfăcătoare; ele ne pot ajuta într-adevăr să aflăm câteva lucruri despre cine sunt somerii. Pentru a cunoaște cum se comportă somerii este indispensabilă abordarea evidenței primare din sfera somajului.

În lumina unor indicatori de bază aleși pentru descrierea și conturarea comportamentului somerilor (cauzele ieșirilor sau suspendărilor din plată și durata rămasă în plată și respectiv în somaj) urmărește concluzii capătă deplină relevanță. Rămâne de văzut, dacă somerii vor tinde să iasă că mai repede din plată și respectiv din somaj, dovedind astăzi un comportament pozitiv, că și o alegeră rațională din punctul lor de vedere. Dacă din punctivă, somerii se complac în somaj și în plată, așteptând să expire termenele legale fără a se încadra și fără a-și manifesta vreo alegere că de către rațională se înțelege că avem de-a face cu un comportament negativ, mai ales atât timp cât există locuri de muncă disponibile.

Trecând acum la analiza somerilor în plată putem să ne formăm o imagine destul de bună asupra comportamentului somerilor îndeosebi în cercetarea cauzelor ieșirilor (suspendărilor) din plată pe ansamblul județului Vâlcea, în care Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale a efectuat un studiu special. Iată cum se configorează câteva din constatăriile și concluziile acestui amplu studiu.

Potrivit datelor absolute, într-o perioadă scurtă de numai 7 ani, volumul total al încreșterilor (suspendărilor) din plată a crescut de circa 55 de ori (1997 față de 1991). Unele cauze au cunoscut creșteri mult mai rapide decât media pe ansamblul ieșirilor, cum ar fi: transferuri în alte județe, stabilită în străinătate, arest și executare de pedepse, obligații militare, decese, pensionare.

Cresceri mai puțin dinamice în 1997 față de 1991 au înregistrat

Piața muncii și nevoia modelării comportamentului somerilor

Prof.univ.dr. Gheorghe RĂBOACĂ

cauzele următoare: încadrare în muncă pe perioadă determinată; refuzul de a urma cursuri de calificare, de prezentare la viză și de încadrare în muncă; încadrare în muncă; expirarea termenului legal (18 luni).

Cauzele unui grad înalt de așteptare

Contraște așteptărilor noastre, analizele în ansamblul lor au arătat că cea mai importantă cauză de ieșire din plată este expirarea termenului legal de plată (de 18 luni).

Un comportament al somerilor cu un asemenea grad înalt de așteptare în plată evidențiază, între altele, caracterul său extrem de costisitor, de păgubitor atât pentru societate (firmă, salariați), dar și, mai ales, pentru individii someri, pierderi mari atât de venituri, că și de investiții în pregătirea generală și profesională a capitalului uman.

Analiza pe sexe pune în evidență diferențe substantiale ale modelului general de comportament al somerilor. În speță, este vorba de faptul că gradul de așteptare în plată este considerabil mai mare pentru femei decât pentru bărbați. Din nefericire, comportamentul de așteptare în plată cel mai puternic îl au grupele cele mai tinere, de până la 25 ani.

Datele privind ponderea cumulată a somerilor care ies din plată la 9 și respectiv 27 de luni arată că, pe ansamblul perioadei 1991-1995, somerii din mediul urban așteaptă ceva mai mult în plată decât somerii din mediul rural. Altfel spus, somerii din mediul urban așteaptă în proporții mai mari epuizarea celor 18 luni decât somerii din mediul rural. Somerii din mediul rural ies mai repede din plată pentru că proporțiile ieșirii lor la 9 luni sunt mai mari decât pentru somerii din mediul urban.

În general, somerii cu studii superioare așteaptă cel mai puțin expirarea termenului legal de plată, ei reușind să se replaseze cu destul de mare reziliție față de somerii tuturor celorlalte categorii de educație și instrucție. La rândul lor, somerii absolvenți ai învățământului postliceal și de maiștri așteaptă mai puțin decât somerii absolvenți de licee, de școli profesionale și de școală generală.

Este interesant de relevat faptul că are loc concomitant un proces de feminizare a somerilor în afara platăi. Gradul de așteptare în somaj, în afara platăi, se diferențiază pe sexe chiar mai mult decât în cazul somerilor din plată, evident în favoarea femeilor.

Deci se poate spune că 3/4 din somerii în afara platăi sunt femei,

în timp ce bărbații din aceeași categorie reprezintă mult mai puțin, circa 50%.

Comportamentul de mai mare așteptare în somaj al femeii decât al bărbatului nu este altceva decât expresia unor concepții retrograde, a unor variante forme de hărțuire și discriminare care acționează, împreună cu toți ceilalți factori și împrejurări, în direcția marginalizării și excluderii sociale a femeii. Concluzie în acest sens sunt ieșirile din plată ale femeilor prin deces – fără a atinge proporții prea alarmante – vizibil mai înalte decât pentru bărbați.

În această privință soluțiile se pot dovedi eficiente pe termen mediu și lung, prin schimbarea modului de educație a copiilor de cele două sexe, comportamentului adulților de ambele sexe – mame și tăți, prin intensificarea educației în școli; acestora li se cere adăugată acțiunea pe termen scurt, orientată în direcția perfectionării cadrului legislativ și, mai ales, pentru aplicarea acestuia în special de personalul Ministerului Muncii și Protecției Sociale din județe, municipii și orașe. Un rol permanent ar putea avea și mijloacele mass-media care ar putea avertiza opinia publică asupra firmelor care promovează cele mai difamate forme de discriminare și hărțuire a forței de muncă feminine.

Managementul pieței muncii

Comportamentul de așteptare, în plată și în somaj în general este determinat în principal de insuficiența locurilor de muncă disponibile. Aceasta determină atât creșterea spectaculoasă a proporției somerilor care așteaptă locuri de muncă, că și proporția crescândă, devenită precumpăratoare a somerilor care ies din plată prin epuizarea termenului legal de plată. De aceea direcția principală de acțiune pentru micșorarea tendinței de așteptare, în general, și în plată, în special, este crearea de locuri de muncă, orientarea mai bună a politiciei de investiții. Piața muncii – prin ea însăși – fără concursul altor piețe nu creează locuri de muncă. Ceea ce piața muncii poate face este să-și asigure mecanisme adecvate de ocupare a locurilor de muncă disponibile.

Excesiva așteptare a grupelor tinere de vîrstă (până la 25 de ani și în special până la 20 ani) este ea însăși un paradox. După cum se știe, practica economică de pretutindeni pune în evidență faptul că grupele tinere sunt cele mai mobile. Or, în cazul nostru, grupele tinere (cele

două menționate) se dovedesc cel mai puțin mobile atât în profil teritorial, cât și în profil profesional.

Aceasta înseamnă, în primul rând, că sub aspect teritorial nu disponem de mijloace de stimulare, de valorificare a vocației, a facultăților superioare ale tinerilor pentru mobilitate. În al doilea rând, mijloacele de indemnizare a somajului, dacă nu sunt bine corelate cu salariile din sectorul public și, mai ales, cu cele din sectorul privat, pot să contribuie alături de alte „stimulente” nepecuniere, inclusiv de veniturile familiei la diminuarea din orizontul tinerilor a ideii de mobilitate teritorială.

Problema devine însă aproape insolubilă atunci când nu există locuri de muncă disponibile. În acest caz, care este specific astăzi României, nici un mecanism de mobilitate nu are obiect.

Combaterea eficiență a comportamentului somerilor de așteptare și armonizarea acestuia cu cerințele eficienței economice și sociale a pieței muncii reclamă extinderea studiului comportamentului somerilor în toate județele. În definitiv, fără aceasta nici o paletă de măsuri de activizare a pieței muncii locale nu poate fi eficientă fără studiul atent al comportamentului somerilor.

LA EDITURA FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

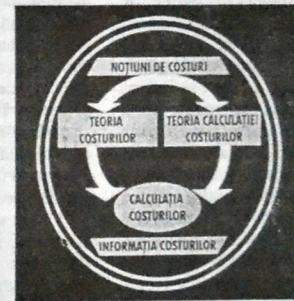
TEODORA VĂSCU BARBU VICTOR DRAGOTĂ

EDITURA FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

DUMITRU CĂTU

CONTABILITATEA DE GESTIUNE SI CALCULATIA COSTURILOR

EDITURA FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

MIRCEA BOULESCU PETRE POPEANGĂ

Registre și formulare privind activitatea financiară și contabilă

EDITURA FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

BRAŞOV

FACULTATEA DE MANAGEMENT

- Specializarea:** Managementul firmei
- Învățământ de zi, 4 ani, și fără frecvență, 5 ani**
- Adresa:** Str. 13 Decembrie, nr. 125
- Telefon:** 068/42.04.37

FACULTATEA DE ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE

- Specializarea:** Administrație publică
- Învățământ de zi, 4 ani, și fără frecvență, 5 ani**
- Adresa:** Str. 13 Decembrie, nr. 125, Brașov
- Telefon:** 068/42.04.37

Prof.univ.dr. Ion PETRESCU,
președintele Filialei Brașov a
Fundației „România de Mâine”

Brașovul, vatră de geneză și continuitate a poporului român, are o istorie multiseculară atestată de numeroase descoperiri arheologice datând încă din epoca veche a pietrei.

Municipiul Brașov, atestat documentar din anul 1234 sub numele de „Corona” și din anul 1294 sub cea de Brașov, este situat la poalele muntelui Tâmpa, într-un cadru de un pitoresc deosebit în care se îmbină armonios arhitectura medievală a orașului vechi (prin conservarea monumentelor istorice) cu noile aspirații ale arhitecturii moderne.

Alături de potențialul turistic deosebit de divers, zona Brașovului abundă în obiective social-istorice, culturale și de interes etnografic. Dintre cele mai importante reperete cu o deosebită valoare istorică menționăm: Cetatea Brașovului, edificată între sec. XIV și XVII; Biserica Neagră (sec.XIV) cel mai reprezentativ monument de artă gotică din România, cu renumita sa orgă datând din anul 1839; Muzeul Primei Școli Românești, de care se leagă, prin numele Diaconului Coresi, bazele literaturii române scrise; „Casa Sfatului”, datând din

anul 1420 care adăpostește Muzeul Județean de Istorie; Muzeul de artă; Casa Mureșenilor; Casa Memorială Gh. Dima; Castelul Bran; Cetatea Făgărașului și multe altele.

Pornind de la începuturile învățământului românesc (1495), continuând cu începuturile învățământului universitar (1940), putem numi Brașovul „oraș universitar”, context în care ia ființă una dintre primele filiale ale Fundației „România de Mâine” București, în cadrul căreia își desfășoară activitatea facultăți ale Universității „Spiru Haret”.

Universitatea organizează, de asemenea, activități de cercetare științifică ce se desfășoară îndeosebi în sistemul instituțiilor de cercetare de profil ale Fundației „România de Mâine”.

Obiectivul fundamental al activității noastre îl constituie promovarea valorilor economiei de piață și ale democrației prin formarea de specialiști de înaltă performanță în management și în administrație publică.

Facultățile noastre fac eforturi constante pentru a concretiza, în orientarea și conținutul procesului

didactic și în cercetare, misiunea și principalele obiective strategice. Suntem preoccupați ca învățământul să se caracterizeze prin modernitate, dinamism și nivel teoretico-științific ridicat.

Specializările în care asigurăm o temeinică pregătire sunt:

- Facultatea de **Managementul Firmei**
- Facultatea de **Administrație Publică**

Disciplinele de studiu sunt structurate pe catedre, la nivelul facultăților.

Activitatea didactică este organizată în învățământ de zi cu o durată de 4 ani și învățământ fără frecvență de 5 ani.

În facultățile noastre își desfășoară activitatea patru departamente:

Departamentul de **cercetare științifică**, pregătire postuniversitară, relații cu instituții similare din străinătate; Departamentul de **relații cu studenții**, cu instituții similare din țară și relații publice; Departamentul de **psihopedagogie** universitară; Departamentul de **management universitar**.

Profilul activității noastre didactice permite efectuarea unui larg dialog și schimb de opinii și experiență cu specialiștii în materie din țară și străinătate, asigurând pe această cale formarea specialistilor noștri în concordanță cu mariile transformări pe care le va înregistra Europa la începutul mileniului următor.

Prin departamentele constituite în cadrul Universității (Departamentul de cercetare științifică și Departamentul de relații cu studenții și cu instituțiile de învățământ din țară și relații publice) ne propunem să asigurăm **colaborarea** cu Facultatea de Management, specializarea Managementul firmei din cadrul Academiei de Studii Economice din București, Facultatea de Drept a Universității București, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu și cu alte instituții de învățământ superior cu profili similari.

În prezent cursurile facultăților noastre sunt frecventate de un număr de 1000 de studenți.

La disciplinele prevăzute în planul de învățământ, cursurile, seminariile și aplicațiile practice sunt asigurate de un **corp profesoral** competent, cu o bogată experiență didactică și științifică, asistanți de cadre mai tineri, cu reale posibilități de consacrage didactică.

În derularea procesului de învățământ se urmărește ca acesta să reflecte preocuparea pregătirii complexe, flexibile, adecvate realităților actuale ale științei românești și mondiale. În legătură cu inevitabilitatea integrării crescânde a României în economia Europei și a lumii, alături de temeinice cunoaștere de economie și drept, se predau cursuri care facilitează cunoașterea standardelor tehnologice, economice și juridico-administrative ale țărilor cu economii dezvoltate, moderne.

Planul de învățământ este corelat cu cercetarea de specialiști în managementul firmei și administrație publică care să poată cunoaște piață, să fie capabili de a adopta decizii cele mai potrivite, mai rapide și de perspectivă. De asemenea, se urmărește **formarea de specialiști competenți, pragmatici și performanți**, capabili să se confrunte cu concurența dură și cu competitivitatea, specifice economiei de piață. Ca urmare, planurile de învățământ ale facultăților și programele analitice ale disciplinelor de studiu sunt elaborate pornindu-se de la experiența școlii superioare românești, incluzând, totodată, elemente noi, rezultante din evoluția învățământului din alte țări.

Planurile de învățământ exprimă și promovează valorile caracteristice ale unui învățământ modern și pe această cale se imprină viitorilor absolvenți o gândire creațoare, incisivă, făcându-i capabili să acționeze într-o concepție sistemică de înțelegere a interdependențelor, aspectelor economice, politice, comerciale, valutare și financiare, juridice, interne și internaționale.

În sistemul dinamic și complex al tranzitiei la economia de piață, universitatea oferă **programe și discipline correlate cu cererea de specialiști în management și administrație publică**, capabili să adopte decizii eficiente la timpul potrivit.

În cadrul **Departamentului de cercetare științifică** problema cercetării științifice este situată în prim plan, atât în domeniul sferelor atribuționale, cât și a programului și obiectivelor departamentului. Au fost concepute programe de cercetare științifică și proiecte de cercetare.

Folosim **învățământul prin cercetare**, ca o metodă modernă de predare-invățare, cu ajutorul căreia completăm și creștem eficiența învățământului. Pe această cale se oferă posibilitatea studenților ca, sub îndrumarea cadrelor didactice să caute singuri soluții la problemele care constituie obiectul învățării și să ajungă la rezultatul printre-o activitate de investigare proprie.

Tematica de cercetare este ancoreată pe problematică și nevoile curente ale societăților comerciale și instituțiilor de administrație publică în etapa de tranzitie la economia de piață.

Rezultatele cercetării științifice vor fi valorificate prin monografii, prin comunicarea rezultatelor la reunii studentilor și cadrelor didactice, prin prezentarea de lucrări la **sesiuni de comunicări științifice**.

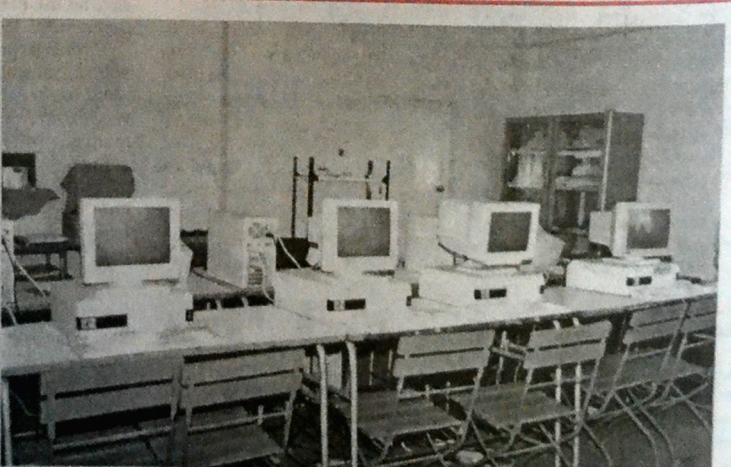
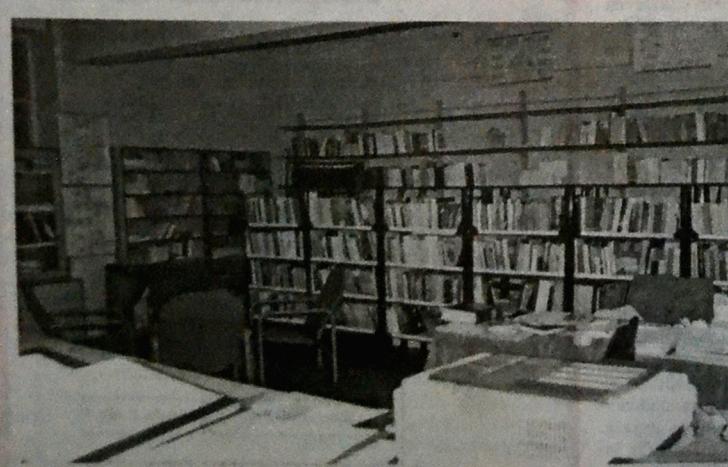
Cercetările științifice urmăreză să se dezvolte treptat. Multe din rezultatele obținute se vor face cunoscute, în continuare, prin **publicare în Analele Universității „Spiru Haret”**.

BAZA MATERIALĂ ȘI ACTIVITATEA FINANCIARĂ

Caracterul nonprofit al **instituției** asigură utilizarea întruguiu venit pentru crearea condițiilor materiale necesare bunei desfășurări a procesului de învățământ, cercetării științifice și activităților social-culturale.

Invățământul nostru dispune de o **bază materială proprie**, constând din laboratoare corespunzătoare specificului facultăților. **Laboratorul de informatică**, prelucrare automată a datelor și statistică; **Laboratorul de tehnoredactare**; **Laboratorul de criminalistică**. Universitatea asigură aparatură audio-vizuală pentru studiul limbilor străine.

De asemenea este asigurată o **bibliotecă** cuprinzând 800 de titluri (aproximativ 2000 de cărți) și a încheiat contracte cu Biblioteca Județeană, pe baza cărora studenții primesc legitimații de acces.

ÎNTR-O NOUĂ ETAPĂ DE DEZVOLTARE

Constanța

Facultatea de Drept

- Specializarea:** Drept
- Învățământ de zi, 4 ani, și fără frecvență, 5 ani**
- Adresa:** Str. Melodiei, nr.3
- Telefon:** 041/66.62.05

Facultatea de Management Financiar-Contabil

- Specializarea:** Management Financiar-Contabil
- Învățământ de zi, 4 ani, și fără frecvență, 5 ani**
- Adresa:** Str. Melodiei, nr.3
- Telefon:** 041/66.62.05

Conf.dr. Olga DUȚU,
președintele Filialei Constanța
a Fundației „România de Mâine”

Dobrogea este cel dintâi pământ din ființă României, care s-a zâmbisit triumfator din apele oceanului planetar.

Pe aceste meleaguri, omul preistoric a modelat una din cele mai expresive imagini din lume ale ființei umane în ipostaza meditației: **Gânditorul de la Hamangia**. La târziu Pontului Euxin și-a scris genialele elegii Ovidiu, poetul iubirilor gingește. Aici a propovăduit cuvântul Mântuitorului, apostolul

Andrei, făcând să rodească cele dintâi semințe sacre ale creștinismului. Tot aici s-au născut unii din primii părinți ai Bisericii: Sfântul Ioan Casava, Eticus Histrus și Dionisie cel Mic, inițiatorul cronologiei creștine.

În această blajină toamnă, se împlinesc 120 de ani de la revenirea Dobrogei în cadrul statului românesc. Un destin aparte a marcat existența Constanței de astăzi, de departe cea mai veche așezare urbană, cu

o existență neîntreruptă de pe întinsul pământului românesc.

Întemeiată de greci cu două milenii și jumătate în urmă, a cunoscut momente de mărăje și de decadere, renăscând de fiecare dată cu o uimitoare vitalitate. Marea metropola română a Daciei pontice a urcat treptat sub stăpânirea românească spre a-și împlini vocația ei dintotdeauna, aceea de a fi poartă spre răsfririle căi ale planetei prin care comunica neamul românesc.

Pe aceste meleaguri, după opt ani încoace, în privința învățământului se săvârșește un act de justiție. În Constanța funcționează astăzi instituții de învățământ superior care își adaugă

zi de zi noi valențe de prestigiu. Universitatea „Ovidius” cu modernul său campus, Academia Navală „Mircea cel Bătrân”, Institutul de Marină Civilă, Universitatea „Spiru Haret”, „Andrei Șaguna”, „Gădeamus”, sau Constanței aerul inconfundabil de centru universitar în expansiune.

După 1991, învățământul superior particular s-a impus în orașul Constanța prin cele două facultăți autorizate ale Universității „Spiru Haret”: **Facultatea de Management Financiar-Contabil și Facultatea de Drept**.

Din dorința de a forma economisti apti să se poată plia – prin decizii eficiente – la nevoile actuale ale tuturor categoriilor de unități economice dar, cu deosebire, la necesitățile întreprinderilor mici și mijlocii, Facultatea de Management Financiar-Contabil și-a structurat astfel planurile de învățământ și programele analitice astfel încât ele să oglindescă, în egală măsură, atât schimbările ce au loc la nivel național/internațional, cât și cele mai recente acte legislative.

Facultatea de Management Financiar-Contabil, cu un efectiv de 760 de studenți la învățământul de zi și 440 la învățământul fără frecvență, a reunit cele mai valoroase cadre didactice din învățământul superior constanțean, dintre care 11 doctori și 10 doctoranzi, 13 fiind deja titularizați la facultatea noastră, în urma concursului pentru ocuparea posturilor vacante organizat în martie 1998. Majoritatea sunt autori a numeroase cursuri și lucrări științifice care sunt puse la dispoziția studenților prin **biblioteca și librăria** universității. Prima serie de studenți a susținut examenul de licență la A.S.E. București în luna august 1998, cu rezultatele meritorii și ne bcură incadrarea din această toamnă a primilor preparatori dintre cei mai valoroși absolvenți.

În condițiile exigențelor impuse studenților în procesul de pregătire profesională, teoretică și practică, **cei mai buni studenți** sunt angajați în activitatea de cercetare, în sesiunile anuale de comunicări științifice fiind prezente cele mai valoroase lucrări.

Pe de altă parte, **atragerea** studenților spre **cercetare** constituie un demers bine venit și numai dacă avem în vedere perfecționarea formării lor profesionale.

Activitatea de cercetare este axată, preponderent, pe aspectele mai ales practice pe care le pun, aproape cotidian, tranzitia și reforma în domeniile finanță-bancar și contabil.

În anul universitar 1998/1999 vor intra în funcțiune încă două cabineți de informatică și se vor crea condiții mai bune de studiu prin asigurarea unui număr mai mare de locuri în sălile de cultură, prin îmbogățirea fondului bibliotecii cu cărți și publicații de specialitate.

O laborioasă activitate didactică se desfășoară și la Facultatea de Drept unde demersul didactic este asigurat de prestația academică a cadrilor de care dispunem și care asigură cu înaltă competență pregătirea vîtorilor jurați. În faptul că majoritatea sunt practicieni, constituie un element pozitiv în activitatea de la catedră, noțiunile pur doctrinare armonizându-se perfect cu cele ale activității cotidiene.

Așa a fost – și este – posibil ca atât cursurile, cât și seminariile să prezinte elementele dinamice ale jurisprudenței, să transforme sălile de seminarii în „barouri” ad-hoc unde se comentează pe viu o serie de cazuri de înțelegere a legii, deficiențe de încadrare juridică sau de administrare a probelor.

În acest an universitar, la **Facultatea de Drept** se va organiza primul concurs pentru ocuparea posturilor didactice și, în urma examenului de licență a primei serii de absolvenți, vor fi încadrăți dintre cei cu cele mai bune rezultate, primii preparatori.

„Gânditorul și perechea sa” - capodopere ale plasticii neolitice (cultura Hamangia) Cernavodă

„Serpente Glykon”
(piesă din Muzeul de Istorie Națională și Arheologică Constanța)

REFORMA SI CONDUCEREA ÎNVÂTĂMÂNTULUI

(Continuare din pag. 1)

Înălțarea în contextul legiferării și aplicării reformei scolare se aud și voce care, în numele democrației și „orientării europene”, vor să diminueze și chiar să anihileze răspunderile naționale, funcții și atribuții statului în acest domeniu, susținând idei și teze unilaterale, în sensul extrapolării și absolutizării autonomismului, mergându-se până la proponeri și practici de separare a populației scolare, adică a elevilor, studenților și corpului didactic după criterii și interese etnice. Mai grav este că asemenea preocupări, integrate acum și în sfera politică, în loc și tergiversează definitivarea legii învățământului și educației naționale, introduc stări conflictuale pe plan național și local.

Prin „argumentele” adeptilor exclusivității autonomismului și, implicit sau explicit, minimizatorii rolului coordonator al statului și organismelor sale centrale de specialitate, sunt invocate așa-zise „modele europene”, adesea fără să fie concret numite și descrise pentru corecta informare a opiniei publice. Adevarul este că la „mjloc” se află o evidentă răstălmâcire, interpretarea unilateră și, nu de puține ori, tendința dezinformării, lăsându-se a se înțelege că, în timp ce în țări ale Uniunii Europene, descentralizarea a eliminat rolul statului și organismelor centrale, lăsând loc și spațiu deplin autonomiei, în țara noastră ar fi incurajată doar coordonarea de la centr și ocolită sau dezavuata autonomie. Asemenea poziții și explicații tendențioase, fie ele directe sau indirecte, sunt contrazise de multe experiențe și reforme scolare europene, în rândul cărora se înscrie – cu particularitățile specifice – și România.

Căteva exemple concrete vorbește de la sine. Astfel, ministrul

italian al învățământului scria, de curând, în legătură cu obiectivele reformei scolare și autonomia instituțiilor de învățământ, că „școala va rămâne națională și deci unitară; la centru are misiunea de a programa obiectivele formative finale, în timp ce fiecarei instituții de învățământ îi revine gestionarea, pe baza unui proiect propriu, a bugetului, a raporturilor cu instituțiile publice și cu societatea civilă și a organizației didactice”, astfel încât „puternica marjă de autonomie” a instituțiilor de învățământ, „fie în construirea traseelor didactice, fie în lansarea unei oferte formative proprii” să fie „compatibilității cu obiectivele naționale”¹³ (subl. ns. - A.B.)

Preocuparea guvernelor europene pentru performanța școlii naționale este prezentă, sub cele mai diferite forme – legi, programe, organisme centrale de control și îndrumare, strategii coordonatoare –, și exprimă eforturi susținute pentru conducerea flexibilă și eficientă a sistemului național de învățământ și educație, prin îmbinarea armonioasă a relației organice dintre centralitate și autonomie.

De pildă, în Marea Britanie, un „instrument eficace de control centralizat creat în ultimii ani este National Curriculum, care prezintă un cadru clar a ceea ce elevii trebuie să știe și să știe să facă în funcție de vîrstă. Toate școlile sunt în mod regulat supuse unor inspecții din partea Oficiului pentru Standarde în Educație”. Este semnificativ că autorul acestei afirmații recunoaște că „finalitatea generală a politicii guvernului în materie de instrucție publică, expusă în Cartea albă Excellence in school (Per-formanță în școală), este aceea de a spori bunăstarea economică și coeziunea socială a Marii Britanii, dând viață

unei societăți în care toți să fie instruiți și să poată continua să învețe de-a lungul întregii vieți”¹⁴.

În realitate, în aproape toate țările europene, discutându-se despre conținutul și finalitățile învățământului, apare ca un numitor comun elaborarea și aplicarea unor **strategii naționale** ale învățământului, educației și cercetării științifice, căutându-se echilibru optim dintre centralitate și autonomie, că fiabile pentru ca, pe de o parte, ministerile de specialitate să nu conduce „în termeni totalizanți în spiritul și practica unui centralism sufocant”, iar, pe de altă parte, acestea să nu rămână doar un „decor organizatoric, un birou sau ghiseu la dispoziția **autonomiei** exclusivității”. Căutarea echilibrului dinamic între parte și întreg, prin menținerea ponderei și influenței factorului central, național, este, cu certitudine, o trăsătură esențială a modernizării învățământului și a educației.

Considerăm că, în ce privește țara noastră, Legea învățământului sau, în viitor, **Legea educației naționale și a învățământului**, cum am propus a se intitula aceasta, urmează îndeaproape orientările europene, modificările ei trebuind să se alinieze, deopotrivă, intereselor naționale și acestor orientări, care nu admit și nu stimulează unilateraliitatea, nici în privința centralismului, nici în aceea a autonomismului.

- 1) A se vedea articolul **Centralism democratic și autonomie în conducerea învățământului**, „Opinia națională” nr. 221 din 28 septembrie 1998.
- 2) Andrei Marga, **Cuvânt la inaugurarea anului școlar 1998-1999**, „Opinia națională” nr. 221/28, septembrie 1998.
- 3) Articolul ministrului italian al învățământului, Luigi Berlinguer, a apărut în revista „Teléma” nr. 12, Roma, 1998, editată de Fundația „Ugo Bordoni”, Cf. „Dilema” nr. 293, 1998, București.
- 4) Jeff Morgan, în aceeași revistă italiană **Teléma**, citată anterior.

SCHIMBĂRI LA ÎNCEPUT DE AN ACADEMIC

(Continuare din pag. 1)

În toate centrele universitare clasice ale României intră în funcțiune în această toamnă **nou** ediție universitară (clădiri ale facultăților, biblioteci, cămine, laboratoare etc.). Rețeaua informațională a universităților, ROEDUNET, a fost organizată complet și se extinde continuu, cuprinzând universitățile și o parte, în creștere, a școlilor și liceelor. La Iași începe să funcționeze agenția națională pentru **informațarea administrațiilor de universități**. Reparațiile, curente și capitale, din universități au trecut integral în competiția universităților, conform autonomiei universitare. **Infrastructura fiecărei universități** depinde acum de acțiunea managerială, de resursele bugetare și extrabugetare, de spiritul gospodăresc pus în mișcare de conducerea ci academică. Studențimea este mai bine susținută din punct de vedere social prin **sporirea alocației bugetare pentru burse**, în comparație cu anii trecuți și cu prima jumătate a anului în curs, prin trecerea la acordarea **împrumuturilor bancare** pentru studenți și prin instruirea, căt mai curând posibil, a **burselor contractuale**, atribuite de utilizatori virtuali ai calificării universitare.

O nouă interacțiune a universităților cu mediul economic și administrativ capătă contururi. Centrele de transfer tehnologic vor putea funcționa în dependență de redresarea economică, iar oficile de consultanță și plasament al studenților, constituite în unele universități, au devenit mai eficiente în identificarea de job-uri, pe diferite termene, pentru studenți. Găsirea formelor adecvate și eficace pentru un impact marit al competiției, expertizei și consultanței asigurate de universități asupra tehnologiei, economiei și administrației țării, a devenit preocupanță pentru mulți universitari.

Managementul universităților înregistrează schimbări clare și importante. Bugetul universităților a rămas sporit, comparativ cu anul precedent. **Autonomia financiară** a universităților capătă realitate, la nivelul internațional în acest moment, o dată cu descentralizarea sistemului de învățământ operat de minister în acest an, cu trecerea la finanțarea globală, aprobată recent de Guvern. Cumularea resurselor extrabugetare și folosirea lor de către universități au trecut complet în seama autonomiei universitare. Abordarea economică a structurilor și conducerea academică sunt acum delimitate și reunite într-o **organizare nouă**, compatibilizată internațional. Cu noua lege a salarizării bugetarilor și cu resursele bugetare și extrabugetare pe care și le-au asigurat, unele universități pot aplica o salarizare diferențiată, stimulativă și modernă, care permite depășirea efectivă a două lacune cronice, perpetuate până în zilele noastre – mediocritatea și egalitarismul salarială.

Resurse noi – provenind din cercetare științifică, expertiză și consultanță de specialitate, taxe, programe de pregătire de licență și doctoranți din alte țări – sunt acum la dispoziția universităților. Într-un sistem incurajator care asigură autonomia folosirii lor. Sistemul universitar dispune de premise juridice, institutionale pentru a pări și să păstreze capătul survenientele socialismului răsăritean (centralism, dirijismul etc.) și de a îmbrăca forme moderne ale gestiunii autonome, auditării, managementului performant în raport cu mecanismele pieței libere. **Tema culturii instituționale** în universități intră pe agenda zilei. Devine împedimentă că universitățile au nevoie de un nou interes public și de o susținere ameliorată, inclusiv financiară, din partea statului. Pe de altă parte, devine înță o dată actual apelul la a trece universitățile în seama abordării calificate ale universităților însăși și la a se recunoaște că organizarea și funcționarea universităților au devenit, într timp, **obiectul analizelor specializate**, datează de orice populism.

Cooperările internaționale adună la registrul consacrat în anii din urmă, forme moderne, sincronizate cu tendințele cooperării universitare internaționale. **Bursele de studii în străinătate și ocuparea lectoratelor românești** în universități din alte țări au trecut complet în seama concursurilor anunțate public. După **doctoratul în cotulă**, unele universități debutează **licențele în avansate** de la Academia de România din Roma și se aplică **extensiuni universitare** prin mecanismul **franchising**. O nouă generație de programe academice internaționale se află la dispoziția inițiatiilor și proiectelor universităților din țări noastre. **Cooperările** existente cu SUA, Germania, Franța, Anglia, cu alte țări din Europa, America și Africa înregistrează extinderi semnificative. **Echivalarea** diplomaelor ocupă terenul **tradiționalei recunoașteri** cu Moldova, Ungaria, Slovacia și, treptat, cu alte țări europene.

Schimbările menționate, ca și atele, prin implicație, concretizează, la rândul lor, o **reformă cuprinzătoare** menită să facă mai performante universitățile românești. Această reformă – realizată cu onestitate, dăruire și competență de către universității însăși – este cadrul cel mai propice pentru a satisface astăzi solicitările crescănde ce se adreseză universităților, inclusiv cele privind studiile în limba maternă. În toate sensurile – accesul la studii universitare, posibilitatea studiului în limba maternă, șansa de a juca un rol în conducerea academică și de a promova programe științifice – sistemul de învățământ din țara noastră se deschide, pentru fiecare cetățean, mai mult decât în anii anterioiri și prezintă deja un cadru de referință schimbător pentru dezbatelerile ce au loc.

Suntem conștienți că politica noastră universitară trebuie să continue să deplice grăbit accentul de pe restricțiile admiterii în facultăți pe **exigența la examenele profesionale dinăuntru** facultăților și pe **absolvirea acestora**; de pe pregătirea generală a studentului pe **formarea capacitații lui de a rezolva probleme concrete**; de pe pregătirea pentru orice pe formarea studentului pentru a prelua spre rezolvare problemele regiunii și ale țării noastre; de pe dezvoltarea extensivă a universităților pe **consolidarea capacitații de excelență și de performanțe competitive**; de pe egalitarismul sistemului de salarizare moștenit pe **diferențierea salarială în funcție de competitivitate**; de pe exclusivismul bugetelor pe **diversificarea resurselor de finanțare și folosirea autonomă a resurselor** de către cei care le cumulează; de pe adaptări contextuale ale universităților pe **autonomie universitară ca instrument de sporire a performanțelor în cercetarea științifică și de influențare a schimbării în societate**. Această deplasare de accent este indispensabilă pentru a transforma în profunzime universitățile și a le face să poată satisface răspunderile lor publice.

În aceste zile la „Spiru Haret”

ASEMENEA LUCRĂRI CONSACRĂ IMAGINEA ROMÂNIEI ÎN LUME

(Continuare din pag. 1)

După care se face analiza conținutului lucrărilor, în baza unor criterii bine stabilite, și, în măsura posibilităților – pentru că, în general, în ultimii ani, bugetele au fost de austерitate – se acordă acest sprijin. Din punctul de vedere al politiciei ministerului nostru este foarte important ca realizările ale acestui domeniu să fie publicate, difuzate chiar și în străinătate intrucât capacitatea României în domeniul științei, tehnologiei, al mediului înovării este una dintre posibilitățile pe care se poate încă din perioada interbelică și care încă n-a reușit să fie finalizat, nu neapărat datorită lipsei de fonduri – dar lipsa de fonduri este o componentă prezentă –, ci datorită activității în sine, care este laborioasă, cere timp și un volum deosebit de muncă. Probabil tocmai aici regăsim cauza caracterului excepțional al acestor lucrări: ele solicită un volum mare de timp, de muncă, pe care nu oricine este capabil să-l asigure. Un motiv în plus pentru elogierea celor ce se angajează în realizarea unor proiecte de asemenea anvergură.

anvergură ca, de pildă, Dictionarul Academiei Române care fusese lansat încă din perioada interbelică și care încă n-a reușit să fie finalizat, nu neapărat datorită lipsei de fonduri – dar lipsa de fonduri este o componentă presată –, ci datorită activității în sine, care este laborioasă, cere timp și un volum deosebit de muncă. Probabil tocmai aici regăsim cauza caracterului exceptional al

acestor lucrări: ele solicită un volum mare de timp, de muncă, pe care nu oricine este capabil să-l asigure. Un motiv în plus pentru elogierea celor ce se angajează în realizarea unor proiecte de asemenea anvergură.

- Aveți dreptate, lorgană spunea că cine nu cunoaște trecutul nu este conștient nici de prezent și nu va întreziări viitorul. Cu alte cuvinte, astfel de sinteze sunt foarte utile în identificarea direcțiilor spre care există mari șanse de afirmare în viitor. Pe de altă parte, ele sunt necesare spre a identifica și suplimenta eventualele lacune de care sistemul în sine se face vinovat.

- Sub egida Fundației „România de Mâine” funcționează una dintre cele mai mari instituții de învățământ din țară, respectiv Universitatea „Spiru Haret” care cuprinde 24 de facultăți, aprobate să funcționeze prin Hotărâre

de Guvern. Aici, profesorii și studenții sunt angajați într-o complexă activitate didactică și de cercetare științifică. Și tocmai pentru că mulți tineri doresc să se consacre cercetării științifice, ei se întrebă adesea: care va fi soarta cercetării științifice românești? Mai precis, care este stadiul migrării cercetătorilor români spre alte profesii și chiar spre alte țări. Dumneavoastră ce le puteți răspunde?

- Și se simte o restrângere a migrărilor?

- Nu, pentru că noul mecanism încă nu funcționează, este în curs de implementare.

- Când se va aplica?

- Începând din anul acesta urmează să se lanseze cătreva programe în sistem-pilot care vor testa sistemul de reglementare și vor lansa semnalele despre cum trebuie să fie receptat pentru a fi util în activitățile de cercetare. Semnalele sunt pozitive, cei care au relații în vest și cunosc cercetarea de acolo au spus că sistemul nostru este favorabil unei cercetări de performanță. S-a creat un sistem prin care se poate produce o selectare a valorilor din cercetare, în baza nevoilor pieței. Astfel încât, în concluzie, pot să vă spun că eu suntem optimist în privința viitorului cercetării științifice românești.

**În aceste zile la
„Spiru Haret”**

REFLECTII APOLITICE STATUL PLATONIC

Caius Traian DRAGOMIR

Aristotel l-a acuzat pe Platon că divide inutil realitatea, alcătuind, altăori de lumea fenomenelor, o lume a ideilor; este sigur că dacă Aristotel a fost marele sistematizator al cunoștințelor umanității – al cunoștințelor existente la vremea sa, pe seama cărora ca rezultat al unei inteligențe aproape absolute în operativitatea ei, discută aspirația observabilului și inteligibilului, și astfel poate oferi, prin logică, un gen de grilă pentru amplasarea descooperirilor viitoare – filosoful în sens total și deci perfect, este Platon. De dublarea existențială este poate singura sănșă a ființei în fața nefinței. Într-un singur plan ființănd, nu ar părea să poată fi invocată nici o rătunje pentru ca (folosind limbajul unui Martin Heidegger) să existe ceva mai curând decât nimic. Ontologia este domeniul de funcționare a posibilității ca origine a realului. În sfera fenomenului, posibilitatea este dată în faptul empiric; aici trebuie să intervină principiul de simplitate. În domeniul socio-politic și istoric abaterea de la principiul de simplitate este sursa tuturor dezastrelor. De dublarea, de exemplu, a statului este un act irresponsabil, fatal, reprobatabil, catastrofic. Partidele nu trebuie să dubleze statul – ele nu pot reprezenta altceva decât punctea care leagă individul de rolul său statal și de vreme ce individul este vehiculul ideilor politice, leagă conceptul politico-istoric de concretizarea sa în constituirea autorității. Partidul este conexiunea persoană-stat; el este cel mult pregătirea, elementul aprioric a statului; el nu este forță conducătoare, suprasratul sau patră paralel.

Situatia statului roman modern nu este usor de analizat la nivel istoric, fiind insa, in schimb, deosebit de evidentă și simplă în actualitatea comunistică și în ceea cea post-revolutionară. Înțând cont de dificultățile create de abundența detaliilor fenomenelor de epocă, detaliile care pretind intervenția istoricului calificat în ceea ce privește domeniul exact, se poate crede, totuși, că domniile regilor Carol I și Ferdinand reprezintă un timp al constituiri influenței partidelor asupra statului. În această privință – a caracterelor relației partid (partide)–stat – trebuie socotit că România a parcurs atunci o perioadă de sincronism cu marile democrații occidentale. Perioada opoziției conservatorism-liberalism în Marea Britanie, vremea disputelor politice ale începuturilor Republicii a III-a (cu înfrântarea conservatismului monarhic și a radicalismului iacobin), disunția cu adeverat clara a politicii republicane față de cea democrată la început de secol, în Statele Unite, oferă modele vieții politice românești. Partidele aceliei vremuri sunt însă mai curând cluburi de personalități centrate de ideologii, decât formațiuni structurate (și disciplinate) pentru lupta politică, aşa cum vor arunge să fie începând din deceniiile trei și patru, deci la o vreme după încheierea primului război mondial. O dată cu venirea lui Tronul

monial. O dată cu venirea în Iugoslavia a regelui Carol II, șeful statului se impune partidelor și – pe această cale, precum și pe toate celelalte căi – guvernului și restului instituțiilor publice. Tânărul cont de natură statului, nu se poate vorbi de un caracter divizat – dublu și duplicită – al puterii până la răsturnarea de regim propusă sub presiunea comunismului sovietic. Comuniștii au utilizat (în această privință – și nu doar în această privință – ei au fost imitați de naziști și de promotorii altor sisteme dictatoriale de dreapta) o divizare de siguranță, a puterii statuale; aparatul de stat și era supus integral unui aparat de partid. Trebuie constată fără cel mai mic echivoc: democrația este garantată de separarea puterilor în stat – democrația este blocată (eventual suprimită) de dedublarea structurilor autorităților statale. Dedublarea structurilor anihilizează separarea puterilor și instituie un control ilegitim generalizat al activității.

Consecutiv Revoluției din 1989, România parcurge, din punct de vedere al problemei considerate aici, o serie de etape. Democrația acțiunii de stradă î se substituie, într-un interval extrem de scurt, un regim în care conducea statului și administrarea acestuia joacă roluri aproximativ egale. Treptat, tind să intervină în viața statului partidele, în primul rând, prin intermediul partidelui de guvernare. Acest proces este întrerupt, timp de un an, de episodul guvernului Stoilorean. Trebuie recunoscut – ca toate defectele pe care chiar și o analiză

(Continuare din nr. 220)

Batjocorind valoarea și tradițile creștine ale Europei, încrezând să spună ceea ceva despre autenticitate, optimism, implicare și trăire. Suntă și ajuns, în final, la o mică proză infamă, precum *Cuvintele* în care ne comunică nouă, lectorilor, că aru pentru părții săi doar sentimente de repulzie, ură și disprez. Sătre este din aceeași cehă din care a făcut parte André Breton, cel mai consecvent ame și admirator al lui Leon Trotski, Luis Aragon, Paul Eduard și alții ei care i-au elogiat pe bolșevici și care au urât din adâncul inimii valorile istorice, naționale, tradiționale și, mai ales, creștine ale Europei.

Unor astfel de indivizi le placea să li se spună oameni de cultură. Dar ei n-au fost decât niște bicii manipulatori de cultură, ceea ce este în totul altceva. Adevarata cultură are un sens spiritual profund. De aceea relația dintre cult și cultura este indestructibilă și atât de profundă.

Marxismul, care a cunoscut o nefastă extensie în secolul al XX-lea, este assimilat acum, și el, tot mai mult, unii falsificări cu caracter utopic și unii esec de mari proporții, de care oamenii se dotăză. Marxismul a promovat în plus un atac agresiv.

Pentru cel preocupat de estetica generală, respectiv de estetica Ortodoxiei, feminismul și marxismul nu reușesc să spună nimic.

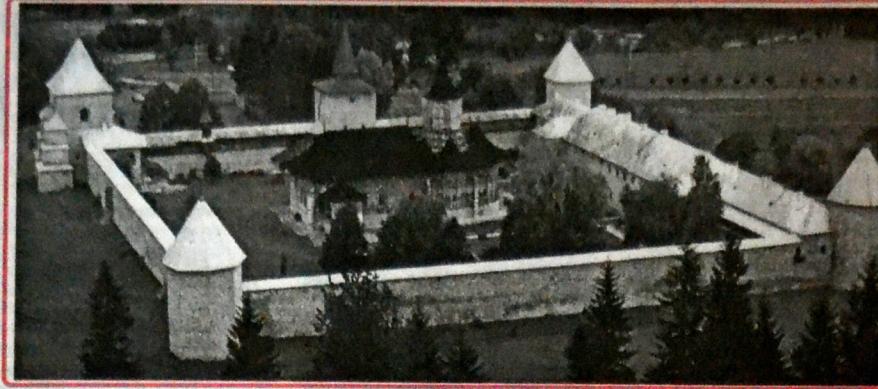
Alteori, falșul în știința secolului al XX-lea capătă forme mai sofisticate, mai refinate, mai perfide, și îndepărtate. Illustrativ în acest sens este cazul logicii formale. Pornind de la rolul semnelor în logică s-a ajuns ca gândirea, funcția supremă a intelectului, un instrument extrem de rafinat al cunoașterii, concretizat în variate forme de comunicare, să fie redusă la simple posibilități de expresie. Logica formalistă susține o epistemologie reductionistă, caricaturală și, uneori, absurdă.

După cum se știe, funcția logică a gândirii este caracterizată de inteligențialitatea realului, „prin penetrarea gândirii în înșă ființă lui”, cum afirma, pe bună dreptate, Anton Dumitru. Adevarata epistemologie are o pătrundere profundă în real, orientată spre Causa Causarum și preocupată de sensul general al lumii. Epistemologia sistemelor formale este înseamnă superficială, limitată și restrânsă, fondată pe compatibilitatea și legătura laterală, pe orizontală, a semnelor. De la starea de teorie, respectiv de la aspirația spre coîntemplarea existenței în aspectele ei profunde sau de maximă generalitate, logică a de căzut la formalisti din secolul al XX-lea la banalitatea unui sistem, respectiv la preocuparea de a juxtapune părți, semne, combinații de semne laolaltă, în conformitate cu o plauzibilă structură și coeziune internă, ca într-un joc sofisticat, de mare rafinament intelectual. Logica secolului al XX-lea nu se mai ocupă de Adevară în înțelesul său profund, manifestat pe verticală, cum observă tot Anton Dumitru, ci doar de corectitudinea unor construcții expressive formate convențional din semne. Logica nu mai este teorie. A de căzut la starea de sistem. Decăderea logicăi de la teorie la sistem, respectiv la preocuparea de a punctua laolaltă, în ordine, de a lega coerent, diverse semne prin simplă juxtapunere este, și ea, o expresie a incorectitudinilor și impasului la care au ajuns unele preocupări științifice în secolul al XX-lea.

În știință literaturii un exemplu tipic de exces reducționist este activitatea grupului de retoriști de la Liege preocupat de lectura textului, respectiv de tipologia de structură și fiecare nivel figurativ.

- Într-adevăr, deși explicațiile date de grupul de la Liege sunt refine sub aspect conceptual, e necesar să spunem că reducere unei comunicări artistice literare doar la o succesiune de nivele figurative, respectiv de modalități de realizare a tropilor, este un act reducționist și, prin aceasta, simplificator și falsificator.

Exemplele ar putea fi înmulțite. Eu cred că din vacarmul, confruntările și polemicile pe teme științifice, respectiv din exceptionala varietate de sisteme ale secolului al XX-lea, estetica Ortodoxiei nu are prea multe lucruri de reținut. Aceste sisteme s-au concurat, s-au negați și s-au acuzat reciproc cu o vehemență și inveterare care s-au transformat adeseori în excese și chiar în război, în istorie, în reprezentări sângeroase de mari proporții, de departe de preocupările științifice din care au ieșit. Sistemul bolșevic, care a ieșit din sistemul economic marxist, este în acest sens un exemplu tipic. Sistemul economic marxist a degenerat în sistemul politic bolșevic, în cramele de imense proporții ale unor conducători ca Trotki, Lenin și Felix Edmundovici Dzerjinski (peste 60 milioane de victime înainte după statistica oferită de Soljenițin în *Chisinau rusă*), după cum sistemul

Frumusețea spirituală a ORTODOXIEI ROMÂNEȘTI

- Convorbire cu
Conf.univ.dr. Mihail DIACONESCU -

freudist susține în Occidentul european de azi, alături de alte cauze și ideologii, atitudinile consumiste, senzualiste și amoraliște, asociate cu relativismul axiologic și cu secularizarea. Ele sunt tot ce poate fi mai rău, mai degradant, mai abject, pentru că sunt asociate cu trufia și cinismul. Trufia este însă, în conformitate cu teologia morală ortodoxă, un păcat de moarte. Numeroase sisteme create în numele științei în secolul al XX-lea arată că răul, perversitatea și diabolicul capătă adesori forme sofisticate, aparent minciinoase, dezvoltând variate sisteme de seducție, a căror urățenie absolută este oferită sub cele mai îngelațoare etichete.

Desigur că care cu privire sistemele secolului al XX-lea mi se pare deci firescă.

- Înțeleg această detașare cu care priviți unele sisteme zise științifice ale secolului al XX-lea. Spuneti-ne însă, că de credeți că operele Sfintilor Părinți și Scriitorii bisericești, respectiv teologia ortodoxă de ieri și de azi, oferă răspunsuri valabile la problemele estetice și, în general, la problemele fundamentale ale lumii de azi?

- Pentru că estetica e o știință umanistă. Ortodoxia a promovat consecvent, într-o mare varietate de modalități, cel mai înalt umanism. Creștinismul este singura religie a iubirii din istoria omului. A iubirii totale, dezinteresate, jerfelnice, pentru aproapele nostru omul. Pentru creștinismul ortodox adevarata existență este preoxistență. După credința ortodoxă, oamenii trebuie iubiti, indiferent cine și cum sunt, respectiv aşa cum sunt ei, nu cum sunt doar noi și cum ar putea fi. În acest sens umanismul creștin este caracter integral. Umanismul ortodox nu are sens individualist, egolatru, cum s-a susținut în Renașterea europeană occidentală și cum s-a manifestat adesori în secolul al XX-lea, când a căpătat formele absurde ale hedonismului și ale moralismului, foarte insistent proclamate, inclusiv de unei scriitorii propusi ca obiect de studiu în programele de istorie literară predată prin universități. Adevaratul umanism nu este antropicentric. Adevaratul umanism este teocentric. Într-umanismul teandric și umanismul profan depărtarea este că de la cer la pământ. În acest sens, estetica Ortodoxiei, ca demers teoretic, este hristocentric, pentru că altfel nu poate fi. și în acest sens în operele Sfintilor Părinți și Scriitorii bisericești găsim expresia sublimă a unor adevarări descoperite prin trăire, prin sprijin în credință și prin înaintare neabuțită spre Dumnezeu. Cel lăudat în Sfânta Treime, Creatorul a toată făptuirea văzută și nevăzută, Proniatorul a toată firea. Teologia lor este, în egală măsură, expresia unei autentice trăiri în Iisus Hristos Domnul nostru și a meditației profunde asupra celor descoperte. Simțim în aceste opere că de puternic L-ai trăit Sfinții Părinți ai Bisericii pe Hristos Mantuitorul Cel Precăun. Dar în același timp - căt de limitate sunt puterile limbajului de a comunica sublimă trăire a tănelor spirituale cu care s-au înredințat în rugăciunile și lucrările lor pline de smerețe. De aceea Sfinții Părinți și

Scriitorii bisericești sunt cei mai importanți inspiratori și cele mai înalte modele ale cărții mele.

- Vorbiți ca un apologet al Ortodoxiei. Înțeleg acum mai bine de ce unor autori ca Nichifor Crainic, Ioan G. Coman și Dumitru Stăniloaie le acordă un loc atât de important în Prelegeri de estetica Ortodoxiei. Din modul dumneavoastră de a discuta reiese însă că norma estetică, valoarea estetică și creația estetică nu apar ca realitate în sine, ci doar în relație cu numeroase alte valori, în primul rând cu cele spirituale, respectiv ortodoxe. După cum știți, în cultura română de azi, îndeosebi când se discută diverse opere literare și artistice, apar reveniri repeatate și insisteante asupra concepției despre valoarea valorilor estetice.

Este adevarat că diversi autori au reluat insistent ideea de autonomie a valorii estetice, uneori tocmai pentru a aborda sistematic și o înțelege mai bine sau atunci când arta era amenințată de imixtiunea unor factori nonartizați (politic, sociali, conjuncturali, economici etc.). De la ideea de autonomie a valorii estetice la cea de autonomie a artei trezirea a fost de la sine înțeleasă. După cum ați putut constata, mai mult de jumătate din materia prelegerilor mele discută căteva ipostaze ale artei. Multe alte ipostaze - arte ca har, ca ananținează, ca îspășire, ca analogie, care lipesc în aceste prelegeri - ar putea fi adăugate și discutate.

Acest mod de a discuta este, implicit, o negare categorică ideii de autonomie a valorii estetice și de autonomie a artei. Evaluarea diverselor ipostaze ale artei arată că ca există numai ca mod de comunicare, comunicare și de revelare a ceea ceva. În acest sens arta este oferită, o proprietate enunțată, o calitate conferită unui subiect. Dar oricare categorie de atribute am descopti, fără acel ceva (subiect) căruia i se prezicează înțelesul, ele nu ar exista. Pentru că n-ar avea cui să-i atribuie calitatea.

Astfel spus - noi putem studia atributul sub raport logic și gramatical. Dar dacă nu reușim consecvent la ceea ce însoțește și la ceea ce descoptei atributul, studiul nostru e lipsit de sens. În funcție de modul cum atributul însoțește ceva putem vorbi de ipostazele estetice. Sesițăm astfel că arta - dar nu orice artă - este trăită ca rugăciune, doxologie. Ofrandă, reunirea de simboluri, bucurie, trădare vie, doxologie, catolicizare, diaconie, reunire de simboluri, spiritualizare.

De fapt, poziția esteticianului este paradoxală. Pe de o parte, este evident că estetica se realizează prin autonomizarea frumosului și a artei ca obiect al reflecției sistematice. Dar, pe de altă, este tot atât de evident că frumosul, valoarea estetică și arta nu pot fi trăite, cugătate și conceptualizate de către în măsură în care sunt susținute și reliefate de ipostazele incorporării lor. Aceasta însăcumă că valoarea estetică, respectiv arta, nu poate fi.

și în acest sens în operele Sfintilor Părinți și Scriitorii bisericești găsim expresia sublimă a unor adevarări descoperite prin trăire, prin sprijin în credință și prin înaintare neabuțită spre Dumnezeu. Cel lăudat în Sfânta Treime, Creatorul a toată făptuirea văzută și nevăzută, Proniatorul a toată firea. Teologia lor este, în egală măsură, expresia unei autentice trăiri în Iisus Hristos Domnul nostru și a meditației profunde asupra celor descoperte. Simțim în aceste opere că de puternic L-ai trăit Sfinții Părinți ai Bisericii pe Hristos Mantuitorul Cel Precăun. Dar în același timp - căt de limitate sunt puterile limbajului de a comunica sublimă trăire a tănelor spirituale cu care s-au înredințat în rugăciunile și lucrările lor pline de smerețe. De aceea Sfinții Părinți și

Frumuseții nemuritoare, trăiesc în clăni credinței, în relația naturală și în relația Supravnaturală, ea și în percepție directă, auto-cuprinzătoare. Îndeobști ai dimensiunii ei afective, latente și subiective, ai experienței unice a sinelui, îndeobștun, în deliberările, căutările, roțările schematică și antinomiiile expunerilor sistematice, eventual didactice.

In această privință dogmatică și experiența filocalică ortodoxă sunt fundamental sigur și oricărui abordări adecvate a problemelor estetice.

Înăvățatura ortodoxă hristocentrică este consecvent preoccupată să privescă organic-unitar și dialectic-antinomic ceea ce în perspectiva altor sisteme de abordare a problematicii frumosului apare doar categorial, izolat, restricțiv, schematic, rational, discursiv. Înăvățatura Bisericii Ortodoxe nu divide, nu desparte, nu rupe nimic din context, și, cu atât mai putin, însoțitorul de însoță, ci, din contră, oferă perspectiva devenirii vii, dinamic, cuprinzătoare, în care credința supratonală se unește cu știința rațională, trăirea cu reflecția, clanul cu puterea de judecată și cu căutarea plină de răvnă ce mai întâlnește.

- Lucrarea dumneavoastră dedică o bună parte din capitolele frumuseții spirituale românești. Exemplele cu care vă susțineți ideile sunt luate mai ales din istoria artei românești. De ce ați procedat astfel?

- Pentru că aceste exemple îmi erau mai evidente decât altelor, dar și pentru că realitatea românească revălează o frumusețe aparte, de ordin spiritual. Picturile, sculpturile în lemn și în piatră, miniaturile, broderiile, oferăcările, tipăriturile, mariile ansambluri arhitectonice din istoria artei noastre, peisajele în care acestea se inseră revăleză însă ceea ce de dincolo de ele, infinit mai complex și mai important decât fiecare operă de artă în partea. Este relația românilor cu sacul, cu Frumusețea Divină Arhitectă, generatoare de ordine, echilibru, armonie, și spiritualitate. Prin realitățile de la care pornește și pe care le exprimă, prin conceptualizările sale specifice, dar mai ales prin valorile promovate, estetica Ortodoxiei revăleză o frumusețe aparte, plină de lumină și de putere de seducție, în care umanul din om se împlineste fără în strânsă relație cu aspirația filocalică spre spiritualizare și indumnezeire. Frumusețea aceasta pornește de la spațiul și timpul ființei românești, ridicându-se însă mai presus de orice determinare istorico-geografică. Frumusețea aceasta este de ordin spiritual.

- Lucrarea dumneavoastră utilizează sugestii oferite nu numai de teologie, studiul artelor și filosofie, ci și de un mare număr de alte științe și discipline. De ce ați procedat astfel?

- Tratatul Prelegeri de estetica Ortodoxiei este o lucrare realizată pe o largă bază pluridisciplinară (interdisciplinară). Strukturarea sistematică și integratoare a fiecărei expuneri asigură perspectiva transdisciplinară a demonstrațiilor. Rază pluridisciplinară și perspectiva transdisciplinară sunt necesare în acest tip de lucrări.

- O ultimă întrebare : la ce lucrați în prezent ?

- Am încheiat o nouă lucrare de sinteză. Sper ca ea să stea bine lângă Prelegeri de estetica Ortodoxiei. Am intitulat-o Iistoria literaturii patristice dacoromane. Este o carte tot în două volume, la care am lucrat în ultimii șase ani. Ea prezintă sistematic un din cele mai strălucite etape din devenirea noastră literară, teologică și spirituală. Sper din toată inimă ca să se bucure de o primire la fel de atenție și de binevoire ca Prelegeri de estetica Ortodoxiei. Lucrarea urmează să apară la Editura Fundației „România de Mâine”. Este prevăzută în planul editorial pe acest an. Sunt bucuros să constat că Editura Fundației „România de Mâine” este în momentul de față cel mai important producător de carte universitară din România.

Con vorbire consemnată de Adela DEAC

REVISTA

**OPINIA
națională**

Director:
Prof.univ.dr.
Aurelian BONDREA

REDACTIA SI ADMINISTRATIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telefon: 330.40.40/interior 182
Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
la nr. 24.000.7.090.672 din 3 septembrie 1997.

Revista se poate procura prin abonament la toate oficile postale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plată prin mandat postal sau dispozitie de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, București, Cont 451.00.972-B.C.R.-S.M.B.

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI
TIPOGRAFIA

FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"